

עבודת השם

פירוש "אלה"

"וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב, בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אַבְיֵי-בְאָרְזִי, כְּנָעַן." (וישב לוי"א)
 בתורה אנו קוראים על פגישת יעקב ויוסף בנו, וכן על פגישת יעקב אבינו עם פרעה מלך מצרים, והתורה מספרת ששאל פרעה את יעקב כמה ימי שני חייו, ויעקב אבינו השיב לו, שחייו הם מאה ושלושים שנה מעט ורעים וכו', והמפרשים כתבו, שיעקב אבינו נתבע על כך, וחי מאה ארבעים ושבע שנה, במקום מאה ושמונים שנה (ויש שהסבירו שקצרו ימיו בשלושים ושלוש שנים כמספר התיבות שדבר עם פרעה). יעקב אבינו עם כל גדולתו, מסירות נפשו לתורה, נמדד ונענש על שנראה כמתאונן מעט על יסוריו, ומחמת שלא קבלם באהבה ובשמחה נענש בקצור ימים.

"וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב, בְּאֶרֶץ מְגוּרֵי אַבְיֵי-בְאָרְזִי, כְּנָעַן." (וישב לוי"א)
 בתורה אנו קוראים על פגישת יעקב ויוסף בנו, וכן על פגישת יעקב אבינו עם פרעה מלך מצרים, והתורה מספרת ששאל פרעה את יעקב כמה ימי שני חייו, ויעקב אבינו השיב לו, שחייו הם מאה ושלושים שנה מעט ורעים וכו', והמפרשים כתבו, שיעקב אבינו נתבע על כך, וחי מאה ארבעים ושבע שנה, במקום מאה ושמונים שנה (ויש שהסבירו שקצרו ימיו בשלושים ושלוש שנים כמספר התיבות שדבר עם פרעה). יעקב אבינו עם כל גדולתו, מסירות נפשו לתורה, נמדד ונענש על שנראה כמתאונן מעט על יסוריו, ומחמת שלא קבלם באהבה ובשמחה נענש בקצור ימים.

בגמרא ברכות (ה) אמרו רבותינו שהשמח ביסודין ומקבלם באהבה וברצון זוכה שנמחלין לו כל עונותיו, וכדי להגיע לדרגה זו, צריך האדם להרגיל את עצמו להאמין שהכל מאתו יתברך, ואין דבר רע יורד מהשמים, גדולי ישראל היו זורקים את עצמם לכיבשן של אש בשמחה, בעבור יחוד שמו יתברך, ועל אחת כמה וכמה צריכים אנו לשמוח ביסודין כשבאים, ולהאמין שהשם יתברך שלחם לטובתינו בלבד, ורבותינו פרשו את הפסוק: "ברוך הגבר אשר בטח בה' והיה ה' מבטחו". אין "והיה" אלא לשון שמחה, ללמד שמי שמאמין ובטוח בה', הוא זוכה להיות בשמחה, ואז באמת יהיה ה' מבטחו, ועל פי זה פרשו את הקשר בין פתיחת שולחן ערוך אורח חיים בלשון: "שויתי ה' לנגדי תמיד". לסימו בלשון: "טוב לב משתה תמיד", כאשר אדם בכל רגע רבוק באמונת השם יתברך, הוא זוכה להיות תמיד בשמחה, ופעמים רבות בשעות צרה נוכל לדאותו עושה משתה ושמח, כמי שלא ארע לו דבר.

בגמרא ברכות (ה) אמרו רבותינו שהשמח ביסודין ומקבלם באהבה וברצון זוכה שנמחלין לו כל עונותיו, וכדי להגיע לדרגה זו, צריך האדם להרגיל את עצמו להאמין שהכל מאתו יתברך, ואין דבר רע יורד מהשמים, גדולי ישראל היו זורקים את עצמם לכיבשן של אש בשמחה, בעבור יחוד שמו יתברך, ועל אחת כמה וכמה צריכים אנו לשמוח ביסודין כשבאים, ולהאמין שהשם יתברך שלחם לטובתינו בלבד, ורבותינו פרשו את הפסוק: "ברוך הגבר אשר בטח בה' והיה ה' מבטחו". אין "והיה" אלא לשון שמחה, ללמד שמי שמאמין ובטוח בה', הוא זוכה להיות בשמחה, ואז באמת יהיה ה' מבטחו, ועל פי זה פרשו את הקשר בין פתיחת שולחן ערוך אורח חיים בלשון: "שויתי ה' לנגדי תמיד". לסימו בלשון: "טוב לב משתה תמיד", כאשר אדם בכל רגע רבוק באמונת השם יתברך, הוא זוכה להיות תמיד בשמחה, ופעמים רבות בשעות צרה נוכל לדאותו עושה משתה ושמח, כמי שלא ארע לו דבר.

הסבר נוסף לגבי אבר מן החי השבטים אכלו בן פקועה בלא שחיטה, הדין הוא שאם שחטו בהמה ומצאו בתוכה וולד, בין חי ובין מת מותר לאכלו בלא שחיטה (טור יורה דעה סימן יג) אבל אנשי כנסת הגדולה חייבו לשחוט, בגלל מראית עין השבטים נהגו כדן אבל יוסף לא ידע שזוהו בן פקועה וחשב שזוהו אבר מן החי. לגבי שקראו לבני השפחות עבדים ההסבר: בלחה וזלפה שהיו שפחות קודם נישואיהן נשתחררו ויוסף סבר שקוראים להם "בני שפחות" לומר שגדלו קודם שאמותיהם השתחררו. ואין הדבר כן, אלא הכוונה "בני השפחות" לפני הנישואין. ואכן גם הכתוב כינה את בני השפחות כן גם לאחר הלידה. ננסה להבין, מדוע יוסף כה הקפיד על אחיו? והרי הם יכלו ללכת לשיטתם כפי שהוסבר למעלה. אך מצינו במדרש ילמדנו (ילקוט שמעוני רמז תשמד)

הפטרות: "פה אמר השם"

כל הצדיקים תפסו כל אחד ואחד אומנותם. אברהם תפס את המילה. יצחק תפס את התפילה. יעקב תפס את האמת, שנאמר "תיתן אמת ליעקב" (מיכה ה, כ) יוסף תפס את החסידות, שנאמר "ויהי ה' את יוסף ויש אליו חסד וייתן חינו בעיניו שר בית הסודר" (בראשית לט, כא) ע"כ.

מכיוון שיוסף תפס את החסידות, "חסיד" מסמל שאינו הולך רק לפי הדין, אלא גם לפני משורת הדין, מצד אחד ומצד שני גם עושה גדרים וסייגים כדי לא להיכשל בעיקר. ובוזה הייתה המחלוקת בין יוסף החסיד לבין אחיו, שהוא ציפה שאחיו בני יעקב שבטי יה, ינהגו בחסידות, יותר מן הדין. לכן, אמנם מבחינת הדין אפשר לומר שדינם כישראל שקבלו את התורה ויהיה מותר להם לאכול אבר מן החי בעוד הבהמה מפרכסת, אבל מכיוון שעדיין לא נצטוו ממש על כך, לא היו צריכים להשתמש בקולא זו, אלא להחמיר על עצמם בדרך החסידות. וכמו כן לגבי בן פקועה, אמנם על פי דין מותר לאכול בן פקועה בלי שחיטה, אבל היו צריכים להחמיר על עצמם בדרך החסידות, כדי שלא יטעו אחרים במראית עין. וכן

סיפור בהמשכים "קדיש לפני כל נדרי" חלק ב.

מצב: העיר כולה סערה, וראשי הקהילה החליטו להעניש את האיש כמשפט הימים ההם. הם פסקו כי שניאור יועמד אל עמוד הקלון והקהל כולו יעבור על פניו ויבייש אותו. זה היה עונש קשה מנשוא בעבור האיש העשיר והמכובד. **המשך:** כאשר עמדו הבנים להיכנס למצוות התעוררה השאלה כיצד לקרוא להם לעלות לתורה – האם יש לקרוא להם על שם האב המשומד? וכי אפשר להומר: "עמוד אברהם (או אפרים) בן ר' שניאור"? האומנם אדם שפנה עורף לדתו ראוי כי יזכר בבית-הכנסת בתואר של כבוד? רב העיר, רבי נפתלי הירץ, הריץ שאלה בנושא אל שניים מגדולי הפוסקים באותה עת, מהר"ם פדובה מאיטליה ורבי אליהו הלוי מקושטא. המהר"ם מיהר להשיב כי אכן שניאור המיר את דתו והתערבב בין הגויים, אולם מחשבתו ניכרת מתוך מעשיו, "וראו לקרב". ברוח תשובתו הוחלט כי יש לקרוא לבניו לעלות לתורה בשם אביהם. סרנטצ' הוסיף לסבול רבות מיד הנוצרים. הללו העלילו עליו עלילות רבות במשך ימי חייו. לא-אחת אף התנפלו על ביתו ושברו והרסו מכל הבא ליד, ואך בנס ניצל הוא-תצמו מיד הפורעים; אולם כל ההתנכלויות האלה לא שינו את נאמנותו לאחיו היהודים. כשהגיע לעת זקנה חלה ושכב על ערש דוויו. הוא חש כי קיצו קרב. בליל יום-הכיפורים ביקש כי יישאו אותו אל בית-הכנסת. בטרם פתח החזן בתפילת 'כל נדרי' ביקש שניאור את רשות הדיבור. "יהודים יקרים", פתח בקול רועד, "לא נעלם מכם כי הפקרתי את חיי בעבור אחיי ובני-עמי. סבלתי על כך סבל רב וצרות רבות, אך זה המעט שיכולתי לעשות כדי לכפר על אותו צעד מד ונמהר שעשיתי. סהדי במרומים כי המעשה הזה שעשיתי ייסר את כליותי כל ימי חיי, ושפכתי דמעות כמים על שבגדתי בעמי ובאלוקיי. "אנא מכם, אחיי היקרים, המליצו טוב על נשמתו ובקשו בעדי לפני ה' כי יסלח לי. אבקש מכם כי בכל שנה ושנה קודם 'כל נדרי' אמרו קדיש לעילוי נשמתו החוטאת". שניאור סיים את דבריו, עצם את עיניו והחזיר את נשמתו ליוצרו בבית-הכנסת לפני 'כל נדרי'! עין לא נותרה יבשה באולם בית-הכנסת. הקהל קיבל עליו לקיים את דברי המת. בכל שנה, בליל יום-הכיפורים, לפני 'כל נדרי', היה הרב אומר קדיש בעד נשמתו של שניאור. כאשר סיפרו לפני הגאון רבי אפרים הכהן מווילנה, בעל 'שער אפרים', את סיפורו המיוחד של שניאור, כיצד מסר נפשו בכל עת בעבור אחיו והפקיר את עצמו, את גופו ואת ממונו בשביל ישראל, החליט גם הוא להחזיק במנהג קהילת בודן, ולומר מדי שנה בשנה קדיש לעילוי נשמתו של שניאור בן רבי אפרים.

סוף!

לגבי עסקיהם עם הנשים, אמנם על פי דין מותר לדבר עם נשים בעסקי מסחר, אבל בדרך החסידות שבטי יה היו צריכים לעשות זאת ביתר צניעות ולא לעיני כל, כדי שלא יגיעו כלל לידי חשוד חס וחלילה. וכן לגבי הזלזול בבני השפחות, אמנם על יד בני השפחות נקראו בני השפחות, גם על פי הכתוב, אבל מדרך החסידות צריך היה יותר לכבד את האחים בני השפחות ולא לזנותם כך. עניין זה היה גם בעוכם של האחים במעשה מכירת יוסף. כי הם הקפידו ללכת על פי דין, וזה הכשילם במעשה מכירת יוסף, כי הם הקפידו ללכת על פי דין, וזה הכשילם במעשה מכירת יוסף, שנעשתה על פי דין. אבל הם היו צריכים לנהוג לפני משורת הדין אף קטן בוכה על נפשו ולא מתחשבים בו? אלא שהיו פגומים במידת החסידות. ואפילו כשהם מודים בחטאם ואומרים: "אבל אשמים אנחנו על אחינו אשר ראינו צרת נפשו בהתחננו אלינו ולא שמענו" (בראשית, מקץ מב, כא) אומר ה"ספורנו" (שם לו, יח) ולא נחמו על הרעה, כי גם כשאמר "אבל אשמים אנחנו על אחינו" לא אמרו שתהיה אשמתם על מכירתו או מיתתו, אלא רק על אכזריותם "בהתחננו", ע"כ.

פנית ההלכות "הלכות מילה בשבת"

ע"פ ילקוט יוסף
כרך ד.

לא. מותר לחבוש את המילה בשבת גם בתחבושת לבנה, למרות שהדם יצבע את התחבושת, ואין בזה איסור. וכן מותר למוהל לתת חתיכת צמר-גפן בתוך יין בשבת כדי להטעים לתינוק אחר המילה, ואין לחוש בזה לצביעת הצמר. (ילקוט יוסף שבת כרך ד עמוד שמו)

לב. אחר המילה נותנים את הערלה בעפר, ואם לא נתן את הערלה בעפר מיד אחר החיתוך, מותר לו לשלול את הערלה בשבת כדי להניחה בעפר. וצריך שהחול או העפר יהיו מוכנים מערב שבת. (ילקוט יוסף שבת כרך ב' עמוד תרסג, ובשבת כרך ד עמוד שמו, ותכנ)

לג. רוקקים את דם המציצה על העפר, ומותר למוהל לרוק אחר המציצה לתוך צלחת שיש בתוכה עפר, ואין לחוש בזה לאיסור מגבל. (ילקוט יוסף שבת כרך ד עמוד שמו)

לד. אסור למול את השומרונים בשבת, אף במילה בזמנה, מאחר שרבותינו דנו אותם כגויים לכל דבר. אבל בימי החול מותר למולם בשכר, שהרי אפילו עכו"ם מותר למולו בשכר.

עלון זה לעילוי נשמתו

ברוך עובדיה בן שרה	שרה בת סלמה
אסתר בת חנה	ציון עובדיה בן רחל
נעמי לקס בת אסתר	רחל עובדיה בת אסתר
שלמה בן אליהו ושרה	דוד שורמזון בן חוה

ת. נ. צ. ב. ה.

עורך ומגיש: שלום ע.

המעוניינים לקבל את העלון למייל בתפוצה שבועית: יש לשלוח הודעה לאימייל: avodat.asef@gmail.com כמו כן ניתן להוריד את העלון באתרי לדעת, דרשו, ועוד..